



H. C.:

## Primer zavesti in discipline.

Sedemnajsta pobinkoštna nedelja je bila velik praznik fantovske požrtvovalnosti, discipline in zavesti. V zmagoslavnem pohodu je 1500 slovenskih fantov, eden za drugim, neslo spominsko pismo na grob našega velikega duhovna in lavantinskega vladike A. M. Slomška ob 70-letnici njegove smrti. Kdo bi mogel misliti, da je bila organizacija prvega teka te vrste skozi slovenske zemlje od Jesenic, preko Ljubljane, Celja v Maribor, lahka stvar? Desetine naših najboljših so bile zadnje tedne stalno na delu v vseh delih naše slovenske domovine, da pripravijo in zasigurajo brezhiben potek te naše veleprereditve, nepretrganost sklenjenih in drug za drugim vrstečih se mladih, čvrstih in vztrajnih tekalcev. Po slovenskih tleh so skozi devet ur in štirinajst minut odmevali udarci mladih, hitrih nog; na obrazih tekalcev je bilo razbrati živo zavest vzvišene naloge, ki jim je bila naložena: počastiti s čilostjo svojih mladih in neupenih sil spomin enega največjih sinov slovenskega ljudstva. Primer zavesti!

Bil je lep sporten uspeh; bil pa je tudi nesporen moralni uspeh zavednih slovenskih fantov od Jesenic do Št. Ilja. 1500 fantov je pokazalo v nedeljo dne 11. septembra, da hoče sodelovati v idealnem, požrtvovalnem, narodnem delu, pa tudi če je treba v sportnih sposobnostih, uspehih in sijajno organiziranih sportnih prireditvah izkazati smisel za istočasno sodelovanje pri pomembnih proslavah naših velikih mož. Štafeta od 11. septembra je bila najsvečanejša, najučinkovitejša in najudanejša poklonitev slovenske fantovske mladine spominu našega velikega učitelja, vzgojitelja in boritelja. In naše ljudstvo je pravilno umelo ceniti to požrtvovalno nalogo naše mladine, ko se je v glavnih središčih našega življenja zbiralo skupaj, da z vzklikanjem in odobravanjem daje priznanja sodelujočim slovenskim fantom. In to priznanje je bilo tem umestnejše, če pribijemo, da ni bilo nikjer niti najmanjše motnje, da so bili povsod, brezizjemno vsi in točno na določenem mestu na progi, četudi je bilo treba v mnogih slučajih po več ur pešhoje ali kolesarjenja do proge. Primer discipline!

Ta primer osvetljuje še neka druga okolnost: po dokončanih slovesnostih na Slomškovem grobu so bile v Mariboru lahkoatletske tekme. Po trudapolnem in naporem poslanstvu dneva, ko so premnogi zapuščali domove še v zori dneva, še tekmovanje! Pa so prišli in tekmovali ter dosegli lepe uspehe, pri čemer so se izkazali zlasti fantje od Sv. Tomaža. Te tekme so pokazale, da prodira sportna misel tudi med našo kmetško mladino in da žanje lepe uspehe. Tudi na tem polju je treba slediti klicu sv. Očeta Pija XI., ki je ob neki priliki dejal: »Zdrav duh krepča telo in zdravo telo krepča duha; zato naj mladina sport goji.« Svetle besede vrhovnega krmarja kat. Cerkve ki si je že svoječasno pridobil svetoven sloves neustrašnega veleplaninca-sportnika!

Sedemnajsta pobinkoštna nedelja je prinesla slovenski javnosti in slovenskemu ljudstvu važno spoznanje: da je naša fantovska mladina dobra, požrtvovalna, resna, disciplinirana in vztrajna. In to zbuja najlepše nade v bodočnost našega rodu in naše zemlje. Čast in slava takšni mladini!

M. G.:

## Fantje manifestirajo za krščanska načela.

»V nas plapola požar do neba, v nas vre kri mladih dni«, ti verzi trboveljskega pesnika A. Bošteleta so mi prišli na misel, ko sem opazoval naše fante, ko so se zbirali na fantovskih taborih v proslavo 70letnice smrti velikega Slovenca in gorečega mladineoljuba A. M. Slomška. Iz vseh krajev so prihitali, peš, s kolesi, z vozovi, da s svojo številno udeležbo izpričajo zvestobo načelom in idejam velikega Slomška.

Prvi tak fantovski tabor se je vršil dne 28. avgusta pri **Sv. Urbanu nad Mariborom**. Iz celega mariborskega okrožja so prišli, skoraj vse župnije so bile zastopane. Prav posebno moramo pohvaliti vrle fante iz Št. Janža na Dravskem polju in njihov pevski zbor, ki je s svojim ubranim petjem povzdignil celo slovesnost. Pridigal je č. g. dr. Jeraj ter priporočal mladini ponižnost, nedolžnost in zlahtnost srca, kar je imenoval Slomšek največjo lepoto mladine. Po maši, katero je daroval kamniški župnik g. Božiček, se je vršilo na prostoru pred cerkvijo fantovsko zborovanje, katero je otvoril in vodil okrožni tajnik Mirko Geratič. Slavnostni govornik g. Franc Jerebič je v svojem govoru orisal Slomškovo delovanje na podlagi njegovega reka: »Vrli Slovenci, prava vera bodi Vam luč in materni jezik pa ključ do prave in zveličavne omike.« Govorili so še tudi fantje: Franjo Pesek iz Kamnice, Anton Greif iz Št. Janža, Lorenčič iz Selnice. Vse pa je navdušil jedrnat govor brata R. Škamleca iz Št. Petra.

Na praznik Marijinega rojstva dne 8. septembra pa so se zbrale številne fantovske vrste iz celega Dravskega polja in Haloz v **Št. Vidu pri Ptuju**, da se oddolžijo spominu A. M. Slomška. Cela slavnost je potekla kar najslovesneje. Pridigal je č. g. dr. Ahčin iz Ljubljane. Pridigi je sledila pontifikalna sv. maša, katero je daroval ob številni asistenci ptujski prošt mil. g. dr. Žagar. Po sv. maši se je do zadnjega kotička napolnila prostrana Slomškova dvorana. Na lepo ozaljšanem odru je bil postavljen kip Matere božje, pod njim pa s cvetjem okinčana podoba A. M. Slomška. Versko zborovanje je otvoril domači g. župnik Soklič. Govorila sta č. g. dr. Jeraj in Mirko Geratič. Oba govornika sta predočila mladini Slomška kot vzor, po katerem naj uravnava vse svoje življenje. — Popoldne je v cerkvi govoril ptujski prošt dr. Žagar: kako naj mladina po Slomškovem vzgledu časti Brezmadežno.

Obe Slomškovi proslavi sta bili zopet jasen dokaz zavednosti naše slovenske mladine. Odločno in samozavestno



no, kakor to zna samo mladina, je izpovedala svoj »credo«. Veruje trdno in neomajno v zmago krščanskih načel. Zato se oklepa z vsem žarom svoje mlade duše svojih verskih in prosvetnih organizacij. Vsaka ovira množično le odporne sile v mladih dušah. Naši fantje so se na fantovskih taborih pri Sv. Urbanu in v št. Vidu izrekli za Slomškove ideje. S trdnim sklepom, da hočejo vedno biti Slomškovega duha, so šli na svoje domove.

Petančič Davorin:

## Oder in igra.

(Dalje.)

Primer slabe izbire dela. »Trojčki« so doživeli letos večkratno postavitvev na oder. Morejo nam pa služiti kot primer praznega in še celo nemoralnega dela. Izdaja ne samo režiserja, temveč tudi vse igralce: režiserja, ker se je mogel za tako delo odločiti, igralce pa, da so ga mogli tako igrati. Režiser, ki si je izbral tako delo, gotovo ni globok in duševno bogat. To izbiranje ga kaže, oziroma bi ga moralo pokazati v vsem njegovem svetovnem nazoru, če je res režiser. Igralci, ki so »Trojčke« igrali, mislim, da nimajo skoro nobenega čuta za lepo in umetniško, predvsem pa ne onega čuta za zdravo. Delo je namreč povsem nezdravo. Ne vsebuje ničesar. To pa je bilo usodno za igralce. Ničesar ni bilo, kar bi jih bilo družilo, vezalo, vodilo v isto smer. Delo je kakor razbita posoda, igralci kakor črepinje. Vsak je igral za sebe, se silil v ospredje s pretiravanjem do neokusnosti. »Trojčki« so mrtvo skupaj spravljene dogodki in nič izrazni, nelepi prizori. Manjka med njimi sploh vsake vezi, osnovne misli, cilja. Še tistega, samo enega namena, zabavati ljudi, niso dosegli, ne avtor, ki je neznan, ne režiser in ne igralci: dolgočasna burka.

Pa še to: prireditelji so prepričani, kako veliko kulturno delo so izvršili s tem, da so pokazali kmetskim gledalcem par primerov mestnih, moralno skvarjenih ljudi, goljufov, pijancev itd., izrazi, ki se v tej igri vedno in vedno ponavljajo (ubijem te, ustrelim, zadavim itd. itd.), mislim, da niso ravno dobro vplivali na že itak na to razpoložene kmečke fante. Eno pa jim priznam: poljubljali in objemali so se na odru tako smešno, da so se vsi smejali. Menda zato, ker se drugemu niso mogli, četudi bi se bili radi.

Je to kulturno? Pa ne veste še, da delajo tako inteligentni kulturni delavci, ki so čutili dolžnost, da še po taki burki ljudi razvedre z veselico do polnoči ali celo do 6. ure zjutraj. To so tudi storili. Neki slavnostni govornik je podkrepil učinkovitost te burke še z močno socialno usmerjenim govorom. Potem je bila to šele burka v pravem pomenu besede, prej ne. Ker v burki sami bi našel vse drugo prej kakor kak drohčec socialne misli. Tako mi ne bomo na odru kulturno delali, kaj ne?

### 4. Režiser.

Če se morajo igralci vživeti vsak v svojo vlogo, se pa mora režiser v celo delo. Poiskati mora vse, kar nosi ustvaritev v sebi in na sebi. Ni dosti, da ga enkrat prebere, prešteje osebe, dejanja itd. On mora iti globlje in bolj na široko, če hoče, da bo pisateljevo zamisel prav zadel in jo prav na odru upodobil. Biti mora kakor slikar ali kipar. Zato mora predvsem znati gledati. Vse tiso, kar bolj površen bralec zgreši, mora režiser najti, obenem pa že v duhu videti, kak izraz bo dal temu na odru. Doumeti mora res pisateljevo misel, ne sme dodajati svojih. Ni zadosti, da preberem samo tisto delo, ki ga hočemo spraviti na naš oder, temveč se je treba tudi sicer seznaniti z mislimi in nazori tistega književnika, ki jih je morda povedal v drugih svojih delih. Včasih pisatelj misel nakaže. Treba jo je dalje razviti, da jo potem na odru tako podčrtam, da jo razumejo vsi.

Režiser naj bi se torej bavil z delom dalje časa. Dokler ga sam do dobro ne razume, ga pač ne more in ga tudi ne sme igralcem tovačiti. Ko je režiser delo preštudiral, potem ga mora še v sebi doživeti kot celoto. Vsak igralec zagrabl namreč le po en del, režiser pa mora biti tisti, ki zgradi celotno močno stavbo. Igralci so kakor posamezni gradbeni kamni. Njegovo vživetje mora biti močno, da ga sili v ustvarjanje. Da to vživljanje ne bo prisiljeno, naj si izvoli delo sam. V njegovi ustvaritvi se mora zrealiti njegova duša, njegov svetovni nazor. Prazen, površen re-

žiser se bo navduševal za same komedije. Človek globokine in lepote pa se bo zakopal v njemu bližnje delo. Režiser se na odru razkrije, se mora razkriti, ali je čustvena narava, ali bolj razumska, širok po znanju in poznanju življenja. Tudi svojo puhlost lahko pokaže.

Ko se režiser za delo odloči, ga preštudira, se vanj vživi in ga razume, potem šele sme stopiti pred igralce, da jih popelje v kraljestvo pisateljeve duše, njegove zamisli, njegovega hotenja. Najprej jim pokaže celotno sliko svojega razumevanja dela, nato se spusti v malenkosti. Vsakemu igralcu skuša dokazati pomen, vsebino njegovega lika, njegove vloge, zakaj nastopa, zakaj ravno tam in ravno tako itd. Mora jim vlti zavest, da so udje enega telesa; mora njih igro usmeriti v celoto. Potem šele bodo vedeli, da škodujejo igri, če iščejo sebe, svoje časti.

Tako šele bo igra močna po ubranosti in notranji sili. Režiser je tisti, ki spravi vse delo posameznih igralcev v harmonijo, njegov duh mora biti, ki vse prešinja, on je tisti, katerega osebni pečat nosi cela igra. Zato pa: po njegovih delih ga boste spoznali . . . (Dalje sledi.)

## Nazaj v planinski raj . . .

(Povest o holi slovenskega človeka.)

(Dalje.)

Ravnatelj je bil torej tu pred njima; na glavi klobuk, v ustih svalčico, na obrazu mu je bilo videti, da je dobre volje, kakor da se ga prav nič ne tiče, če delavci stavkajo. Sedaj stoji tukaj pred Martinom in Miho; rahel smehljaj mu šine preko obraza: kaj hočeta oba tukaj na tvorniškem dvorišču? Toda obenem je ravnatelj nekoliko tudi ganjen, ko vidi, kako se oba mučita; pa ne more njuno delo velikó zaleči. Ali naj jima kaj privrže, ali kakšno priznanje da? Končno vpraša oba po imenu ter si ju zabeleži.

»Še neka ženska je tu, ki dela«, pripomni nato Miha, ko je ravnatelj na tem, da nadaljuje svojo pot po dvorišču.

»Kako se piše?«

»Maroltova Lenčka ji pravimo in kot takšno poznamo.«

Tudi njeno ime si zabeleži gospod ravnatelj v svoji beležnici, nato pa gre dalje. Na drugem dvoriščnem koncu se še enkrat ozre in z začudenostjo odkimava z glavo. Ko bi njuno delo moglo kaj pomagati . . .

Točno opoldne se dvigne Martin, vzame klobuk in si otre oznojeno čelo z robcem. »Zadosti je zaenkrat«, meni, nato vsi trije zapuščajo dvorišče.

Od cerkve sem se začuje opoldansko zvonjenje. Martin napravi križ in začne moliti, za njim Miha in Lenčka. Dommov gredu se pokrepčat za popoldansko delo.

X.

Ravno istega dne je moral Hribarjev Franček, ki je zgoraj pri Bistrici opravljal službo železniškega čuvaja, v Maribor k postajenačelniku. Dolgo mora čakati, predno pride na vrsto za sprejem. Končno vstopi v postajenačelnikovo sobo. Postajenačelnik sedi pri svoji pisalni mizi in piše neko dolgo poročilo. Toda, ko ugleda Frančka, si prižge svalčico, se nasloni nazaj na stol in upre pogled v novodošleca:



»Franc Hribar, kajne?«

»Da, gospod postajenačelnik.«



»Z Vami že nekaj časa sem nekaj ni v redu. Svoj poklic zanemarjate.«

Franček se strese pri nepričakovanem nagovoru.

»Jaz, gospod postajenačelnik, da zanemarjam dolžnosti? Najbrže je kakšna pomota.«

»Nič ni pomota; poročilo se glasi, da niste večkrat bili pri prehodu vlaka na svojem mestu in da niste spustili zapornic; tudi ste bili pri ogledu proge precej površni. Vi se bolj pečate s kmetскими posli nego s svojimi službenimi. Tukaj imate odlok ravnateljstva. Prečitajte ga! V Maribor h glavnemu kolodvoru ste premeščeni.«

»V Maribor . . . ?« Franček ne najde več besedi; ne najde nobene rešilne misli. Polašča se ga lahna nezavest, ki se poraja ob sočasni zavesti, da mora stran od svojih, od svoje njivice, od svojega posestveca, ki ga je oskrboval s toliko ljubeznijo in veseljem. Ne more prečitati odloka, ki mu nazadnje pade na tla.

»Hribar, kaj vam je?« vzklikne postajenačelnik in skuša Frančka nekoliko potolažiti. »To vendar ni taka huda reč, če morate v Maribor. Lahko se temu ali onemu pripeti še večja nesreča. Pomislite samo to: ako boste tukaj vršili svoje dolžnosti v redu, potem ne bo živa duša več mislila na to, da ste bili kazensko prestavljeni. Vse se lahko izbriše in popravi. Samo na to pomislite.«

»Za mene je to huda stvar: proč od dragih svojcev in svojega posestveca, pustiti sadove svojega dolgoletnega truda in znoja. In to, ker imam rad svojo družino in svojo zemljo . . .«

»Pomirite se, Hribar, bo že bolje.« —

Hribarjev Franček je ta dan doživel najtežji udarec v svojem življenju. Sklonjeno in težko je hodil pot domov. V mestu ne pozna na ulicah in trgih nikogar izmed teh, ki gredo mimo njega. Hiše in poslopja, mimo katerih ga pelje pot, ne pomenijo zanj ničesar. Samo njiva mu lebdi pred očmi, ki si jo je pridobil s prihranki in ki jo je iz leta v leto obdeloval z vso skrbnostjo, in poleg njive še druge parcele v bližini, ki si jih je hotel priboriti s pridnostjo, varčnostjo in dobrim gospodarstvom. Sedaj, ko je na tem, da bi mogel svoje davne želje in cilje izpolniti, mora v Maribor, mora vse prodati in pustiti . . . Ali je to zaslužil? Kaj poreče žena Micka? Ubogi mali Lojzek! In kravo bode treba prodati in kozo.

Tisti večer je bilo žalostno pri Hribarjevih; Franček in zvesta ženka Mica nista mogla zatisniti oči do zore. — Kazensko premeščen . . .!

(Dalje sledi.)

Sov. J.:

## Mati in sin.

Temno je bilo v sobi. Skozi vratca napol podrtega štedilnika so se poigravali plamenčki na nasprotni steni. Na postelji se je premaknila okorna moška postava. Grbasta, zmučena ženica poleg štedilnika je vzdihnila.

»Janez, ostanil! On je molčal.«

»Ostanil!« je prosila vnovič. »Oh, ko bi ti vedel, koliko sem trpela, da sem te vzredila! Sedaj pa, ko sem ob moč, ko ne morem več delati, mi tako vračaš! Zapustiti me hočeš! Reci, da ostaneš!«

»Ah ne«, je zamrmral Janez.

Ona pa je skrila obraz v predpasnik in zaplakala. Vajena je bila sicer trpljenja, toda sinov odhod jo je zadel prav v dno duše.

Janez pa, ki je poslušal prošnje svoje matere in njen jok, se je v sebi boril, da bi ostal. Toda pred oči so mu stopili tisti še neobtesani hodi, v katerih se skriva še toliko znoja in žuljev, na drugi strani pa lahka služba voznika. Ne bo mu treba skrbeti za nikogar; kar bo zaslužil, bo lahko zapil sam. Boril se je, a sebičnost je zmagala nad ljubeznijo do matere.

Ona pa je še poskusila: »Pa vsaj tisti stotak mi vrni, ki sem si ga izposodila in ti ga poslala k vojakom. Vrni ga in ostanil! Prosim te!«

A on je ostal trd.

Mati si je obrisala objokane oči in prižgala luč. Izlila je iz piskra in postavila na mizo. Janez se je dvignil in prisedel. Molče sta posrebal prazno juho. Mati je odnesla skledo in začela pomivati.

»Mati, jutri pojdem«, je končno izustil Janez.

Tedaj se je njen hrbet upognil še nižje in glava ji je

zlezla še globlje med ramena. Prenehala je z delom, stopila proti njemu in zažugala:

»Ne ubogaš me! Pojdi, toda vedi, da ti bo kazen za petami. Bog ti razsvetli pamet!«

Presunile so ga te besede. Tresoč se je odšel pod streho in legel. Pokril se je čez glavo in poslušal. Močno mu je bilo srce in vest se je oglašala. Pred njega je stopil obraz dobre matere, poln globokih zarez. Njene oči pa so sijale tako proseče . . . Njena postava, potisnjena k tlom, je govorila glasno o žrtvah, ki ji jih je narekovala ljubezen do nehvaležnega sina. Toda on je bil pretrd; mar mu je bilo revne starke! Skrbel je le za sebe in za svoj vzor med dekletih. Taka družba ob polnih kozarcih je bila njegovo veselje. Tista pa, ki mu je dala življenje, ni imela prostora v njegovem srcu.

Mati je spodaj pospravila, toda ni legla. Pokleknila je in vroča molitev za sina, ki jo je sklenil zapustiti, se je dvignila proti nebu. Ni še obupala nad njim. Njena ljubezen se ni prav nič omajala, čeprav je zaslužil, da ga zavrne in zataji. Solze so drsele po njenem licu in kapale na pod. Iz njih je duhtela molitev, blagoslov in odpuščenje.

Drugo jutro je zgodaj vstal in povezal svoje cunje. Mati ni več prosila. Molče sta zajtrkovala in obema je bilo težko pri srcu.

»Zdaj grem«, je plaho rekel Janez in zaprl vrata za seboj.

Mati je ostala sama. Delala je in pešala. Trpljenje in žalost, ki ju je prenašala celo življenje, sta jo tlačila k tlom. Na pomlad je komaj še hodila okrog hiše.

Janez pa ni imel misli za njo. Vozil je odslej, nakladal in praznil voz za vozom. Vse, kar je zaslužil, je šlo po grlu. Polagoma je zamoril vest in bil je srečen.

Pa je mati nenadoma umrla. Streslo ga je. Naenkrat je začutil, da je popolnoma sam, brez bitja, ki bi čutilo z njim, kakor je čutila mati. Pozabil je v tem trenutku na vse, kar ga je sicer še tako veselilo. Ni mu bilo mar za ljubico, ne za vino. Pustil je konje in odšel proti koči, kjer je ležala na mrtvaškem odru mati. Z blaženim nasmehom na ustih je zapustila ta svet. Gledal je njen blaženi obraz. Videl je, da odseva iz njega daljna ljubezen, mir in odpuščenje. Zvrnil se je na klop in planil v glasen jok . . .

Mater so pokopali. Vrnil se je v njeno sobico in brez miselno zrl okoli sebe. Poldan se je bližal, a v pol podrtem štedilniku ni zagorelo. Nobena posoda ni zaropotala, ni se oglašil korak. Vse je sicer ostalo, a nikogar ni bilo, ki bi dal vsemu temu življenje in pomen. Prej je bila materina ljubezen v celi sobici, da je bilo v njej toplo. Sedaj pa, ko matere ni bilo več, je bila soba tuja, skoraj strahotna. Janez je začutil, da je studenec ljubezni usahnil. Navdajalo ga je z obupom, ker je zamudil trenutek, ko bi materi lahko dokazal, da mu je žal krivic in nehvaležnosti, s katerimi je povračeval njeno ljubezen in dobrote. Da, sedaj bi slušal njene opomine, ko bi ne bilo prepozno. A potolažil se je ob misli, da mu je mati, kakor vedno, tudi zadnjikrat vse odpustila. Lice se mu je zjasnilo in materin obraz ga je vodil v boljše življenje.

## Zgodba o svečki.

Mrzle jesenske sape so vele od bližnjih gora ter majale stare ciprese na pokopališču. Često je odpadla suha vejica na okrašene gomile. Košate krizanteme so vztrepetale kot bi se ustrašil nelepega gosta.

Vseh svetih dan . . .

Pokopališče se je že praznilo; le tu pa tam je postopala še kaka ženica in prebiral jagode na moleku.

Med grobovi je capljajal deček. Tičal je v hlačkah, ki so bile najbrž odmerjene komu drugemu. Ogrnjen pa je bil v špehast jopič brez gumbov.

Pri vsaki gomili se je sklonil ter pobral ostanke svečic. Zadovoljno je mežikal s svojimi sinjimi očmi.

»Joj, kakšno svečko ti napravim, mamica!« je vzkliknil deček.

»Aha, pa še tu!« Pobral je ostanke z velike gosposke gomile.

Tedaj pa je zavreščalo nedaleč suho bable: »Jojna, le pogledjte ga, tatu! Pa še danes!«



Deček je vztrepetal in neprijetno ga je spreletelo. Plaho jo je pogledal in srečal njen zlobni pogled. Kot okamenel je obstal in čakal ves preplašen. Beseda mu ni šla iz ust.

»Primite ga tatu!« se je drl za ograjo rdečelas debeluhar. Ko pa se je prepričal, da ni nevarnosti, je pridivjal tudi on.

»Skoraj pol metra dolga sveča je izginila s tega groba«, je nesramno lagalo bable.

Milo, obupno proseče je gledal deček okoli sebe kot bi iskal branilca. Toda njegov pogled je srečal le lisičje in zlobne oči.

»Ni reš!« je obupano dejal. V prsih ga je tiščalo, komaj da je zadržal jok.



Debeluhar ga je z mastno roko plosknil po bledem ličecu.

»In zdaj še lažeš! Čigav pa si, da te izročim policiji!«

Padalo je po ubogem dečku, da je bila groza. S smehljajem na ustnicah so gledali okoli stoječi.

»Dedekov — Ivanček«, je ihtel dečko.

»Še norčuje se!«

Tudi mlad mestni frkolin se je ojunačil ter ga brcnil v trebuh.

Zadosti . . .!

Ivanček se je ihté zgrudil med gomile.

Globoko si je oddahnil dedek. Ivanček je odprl svoje žalostne oči. Ko je zagledal trudno starčevo obličje, ki se je sklanjalo nad njim, se je trudno, bolno nasmehnil. Požal je velo roko, ki ga je oklepala.

Toda hipoma se je zresnil. Stegnil je ročico ter otrnil svečkin plamenček, ki je razsvetljeval temni prostor.

»Za mamico!« je šepnil. Ročica je omahnila, zapri je roke.

Zunaj pa je jesenski veter strgal zadnje cvetje . . .

## Govorniška šola

(Dalje.)

O čistosti glasu sem ti zadnjič pisal in pojasnjeval. Danes pa prehajam na drugo stvar: prožnost glasu. Kaj je sploh to: prožnost glasu? Glasovno prožnost imenujemo tisto lastnost glasu, ki omogoča govorniku, da lahko spreminja naravno barvitost glasu in da preide na drugo barvitost, s čimer se lahko izražajo najrazličnejša čustva, razpoloženja in občutja. Ta prožnost se posebno kaže v spretnosti stopnjevanja in zniževanja glasu. To spretnost si lahko pridobiš na zelo lahek način in potom silno enostavnih vaj. Treba je pri teh vajah edino to, da pričneš določene misli najprej čisto rahlo izgovarjati, potem pa glas vedno bolj stophjuješ, da postane vse močnejši, živahnejši in silovitejši; v naslednjih vajah pa pričneš z močnim glasom, ki potem vsebolj upada in ki postaja vse rahlejši, nežnejši in tišji. Seveda moraš pri tem posvečati tihemu

govorjenju s posebnim ozirom na razločnost največji pomen in pažnjo. To veččino pa moreš privedi tako daleč, da se lahko še tako tiho govorjenje in celo v šepet prehajajoče izgovarjanje tudi v zelo velikem prostoru do zadnje besedice in zadnjega zloga do dobra in popolnoma razume.

Tretja lastnost lepega govorniškega glasu je potem izdržljivost. Poslušaj tupatam dobrega govornika. Gladko teče njegova beseda, ostre in bistre so njegove misli; pa te je gotovo večkrat prevzela misel: lepo in dobro govoriti je sicer umetnost, toda ne zahteva nobenega posebnega napora in truda. To mnenje je precej razširjeno med ljudmi. Je pa čisto napačno. Govorjenje je v svojem bistvu veliko naprežanje duha in napor telesa, ki utruja tudi najbolj izvežbanega govornika. Zlasti utrudljivo je govorjenje na prostem; kdor nima dobrih in nesporno zdravih pljuč, ta sploh ne more z učinkom nastopati kot govornik na prostem. Najboljše sredstvo, da vzdržiš v govoru, je vaja, vežbanje. Vse drugo tukaj nič ne pomaga; vsa zunanja sredstva proti utrujenosti in za preprečenje suhih ust so brez haska. Najsigurnejša pot, ki ti jo priporočam, je ta, da se v začetku vežbaš v obvladovanju kratkih govorov, potem vedno daljših in obsežnejših. V gotovem slučaju bi ti pa vendar priporočal neko zunanje sredstvo. To pa edino tedaj, kadar nastopaš na kakšnem zborovanju ali taboru kot tretji, četrti ali morda celo peti govornik. Zlasti govornik-začetnik je v takšnih slučajih silno nervozen, nestrpen. Da preženeš pri čakanju ta neprijetni občutek in govorniško »mrzlico«, imej v takšnih slučajih vedno kakšne sladkorčke pri sebi; le-ti ti posvežujejo usta, obenem pa povzročijo rahel odklon občutka nestrpnosti.

Četrta lastnost dobrega govorniškega glasu je potem jakost. Jakost glasu se doseže s tem, da se poizkusi vedno glasneje in glasneje govoriti do nekega viška. Najbolje boš te vaje vežbal v velikih dvoranah ali na prostem; najbolje pa je tisto vežbanje, ki ga je imel in izvajal že najpomembnejši starogrški govornik Demostenes, ki je, hodeč ob obali gori in doli, skušal prevpiti divje bučanje besnečih morskih valov. Postavi se ob močnem vodopadu in vpij, hoteč s tem prevpiti odmeve padajočega vodovja. Čim bi se ti pa utegnilo zgoditi, da ti sili kri v glavo, opusti takoj te poizkuse in si privošči malo počitka. Vendar bi te pri tem opozoril zlasti na dvojno okolnost: tvoj glas ne sme biti pri tem višji kakor pri navadni govorici. Prekoglasni zvoki so še samo hreščanje in prav lahko preidejo v kričanje in vpitje. Potem pa moraš posvečati posebno pažnjo brzini govora, ki naj bo umerjena, kajti prehitra in prebrza močna govornica ne vzdrži močnega glasu dolgo in zabrisuje razločnost izvajanj in besede. (Dalje sledi.)

## Mi smo fantje

Tone: Prijatelj, odpri oči!

(Dalje.)

Isto, moj Joško, kot sem Ti dejal o fantovski svobodi, bi Ti smel ponoviti danes, ko Ti mislim govoriti o fantovskem veselju, zakaj kakor nimate fantje prave svobode, tako nimate in ne poznate tudi pravega fantovskega veselja.

Kako torej? Ali potemtakem fantje niste res nikoli veseli? O nikakor ne, Joško! Imate neko veselje, samo da je to Vaše fantovsko veselje nepravdo, navidezno; samo navidezno je pa to veselje zato, ker je nezdravo in kvarno dušno in telesno za večino naših fantov.

Le poglejva, Joško, na življenje, ki ga živite fantje, ki še niste v društvih. Veselja hočete, veselja, radosti. Prav je tako, saj vsako živo bitje hoče malo razigranosti, vsaka živa stvar mora imeti poleg žalostnih življenjskih uric tudi veselih, a katerih se vsaj za nekaj časa otrese mučnih, težkih skrbi. Vse se raduje, poskakuje veselja, prepeva: ptički pod nebom, kako lepo, ljubko pjo! Kako veselo je živinčce v svoji mladosti! Kar razposajeno se Ti zdi, kaj?



Vse je veselo življenja, zakaj bi ne bil vesel življenja tudi človek, posebno še mlad človek? Veliko več pravice do veselja kot katerakoli stvar na svetu ima človek, saj njega je Bog odlikoval nad vse stvarstvo s tem, da ga je postavil za gospodarja sveta, ga obdaroval z umom in prosto voljo ter mu vdihnil neumrjočo dušo.

Samo veselje človekovo mora biti pravo, resnično veselje. Živali se radujejo po svoje; pri tem veselju nič ne mislijo, vesele se kot jih žene instinkt, gon, človek pa ne sme tako. Človekovo veselje ne sme biti tako, da bi se ga pozneje kesali — živalsko veselje je često tako; n. pr. tele v svoji razposajenosti tolikokrat pade v kako globljo vodo, si zlomi nogo itd. — človek ima um in prosto voljo, vedno mora misliti, ali bo ta urica veselja, katerega misli biti deležen, zame res ura veselja, ali se ne bom morda jutri že kesal, ali mi ne bo žal morda dalje časa, morda celo vse življenje? Žal se v resnici neredkokrat dogaja, da ta ali oni za eno urico tistega navideznega veselja res vse življenje joka.

Takih primerov je zlasti med našimi fanti silno veliko. Le pomisli malo, prijatelj! Česa se pa fantje veselijo? Dečko komaj izstopi iz šole; vesel je, da mu ne bo treba več posedati po šolskih klopih in se učiti, zdaj bom »frei« si misli, pa kar hitro občuti v sebi neugodje. Med fante na vas bi rad, užival »fantovstvo«. Takrat bi bil srečen, vesel. In res, še par let in že sme stopiti med starejše fante na vasi. Zdaj bo življenje!

Zavest, da si fant, Te res dvigne. Kako lepo si predstavljaš svoja fantovska leta. Na vas bomo hodili, se zbirali pod milim nebom, na trati ležali, govorili, se smejali, nihče nas ne bo videl, le zvezde s sinjega neba nas bodo gledale in luna nam bo kazala pot, ko se bomo v pozni ponočni uri s pesmijo na ustih namerili v sosednjo vas. Oh, pesem radosti! Po vsej vasi tišina, molk, vse bo spalo, pa bo naenkrat zadonela skozi to tišino naša fantovska pesem, dekleta se bodo vzbudila, odprla okna svojih sob, se čudila in uživala ob lepih naših glasovih in nato bodo mislila in govorila o nas. In žegnanje bo prišlo. Fantje z lepo zlikanimi oblekami, s svetlimi čevlji, s šopki rožmarina za klobukom bomo stali v krogu in dekleta nas bodo gledala. Koliko veselja, sreče! In v gostilno gremo, pa si zapojemo in se zavrtimo, oh, lušno bo! Tako pravite fantje in mislite, da bo Vaše veselje manjše, če postanete člani fantovskih društev.

Pa se motite, dragi moji! Veselje, ki Vam ga bo nudilo društvo, ne bo nikdar manjše, ampak večje. Šele kot so delavci v društvu boste spoznali pravo, resnično veselje. Ono veselje, ki ga imate kot fantje sedaj, ostane itak! Saj smejo društveni člani tudi zvečer po vasi, tudi v gostilno smejo. Le Vaše veselje bo veselje druge vrste, ker Vam bo društvo nudilo novih virov, sredstev za zabavo in resnično notranje veselje. Marsikaj se boš naučil v društvu, tako da bodo zginile z Tvojih ust tiste Tvoje šale, katerim se fantje toliko smejete, šale, ki so v resnici čisto navadne kvante, klatenje, ki bi se jih moral vsak dober, pameten fant sramovati. Zdaj govorite take nesramnosti, ker niste zmožni govoriti nič pametnega, ker so Vaše glave prazne. V društvu boš se pa lahko priučil pametnih, resničnih šal, obenem boš postal pa sposoben tudi za resne razgovore. In slično v gostilni. Tudi iz te bo zginilo vse nesramno govorjenje in pijančevanje. Danes mislijo naši fantje, da mora biti, ako gre v gostilno, pijan. A glavni vzrok tega je v tem, ker niso fantje zmožni nikakih globljih pogovorov, in ker ne znajo zabavati se in šaliti. Vse, kar morejo, je to, da pijejo, vliivajo kozarec za kozarcem skozi grlo; tako se malo opiijejo, nato se začno pa prerokati in končno pride pretep, klanje.

Vsega tega je kriva v prvi vrsti nevednost naših fantov. Ko se bodo potom društvenega dela ali kakorkoli izobrazili, bo vse to zginilo. Fantje se bodo zbrali v gostilni, razgovarjali se bodo o raznih življenskih vprašanjih, vmes pa se šalili in nasmejali, pa se spet pametno, ne klafarsko pesem žapeli. Pretep bo zginil, zakaj vsi naši fantje bodo kakor bratje med seboj in ne kakor tujci. Proč mora tista fantovska zavest: mi smo iz te, vi iz one vasi! Med društvenimi delavci naj vlada zavest skupnosti, ne razkosanosti.

In največje veselje boste pa fantje imeli v društvu samem. Sprva se Ti bo zdelo morda nekoliko mučno hoditi

takole ob večerih na fantovske sestanke, toda kmalu Ti bodo prirasli tako globoko v srce, da ne boš mogel biti več brez njih. Samo nikdar se ne smeš vdati samo svoji čustvenosti. Nikar ne govori: »Nocoj mi pa res ni iti!« temveč vprašaj svoj razum, kaj Ti je storiti. Nikoli naj ne govori samo srce, temveč le oboje: srce in razum. Potem boš postal povsem nov človek! Ti si človek, zato ne smeš slediti samo čutnemu gonu, kakor delajo to živali, ki razuma, pameti nimajo. »Karkoli delaš, delaj previdno in oziraj se na konec«, je rekel neki rimski pesnik. Jaz morem, dragi Joško, Tebi kakor sploh vsem našim fantom želeli le, da se vsi oprimate tega zlatega nauka in videl boš, da bo marsikatera neumnost, ki jo smatrajo naši fantje za veselje, iz fantovskih vrst sploh zginila.

Te pozdravlja  
- Tvoj Tone.

**Fantje tekmujejo.** V nedeljo dne 11. septembra, po štafetnem teku, so se fantje pomerili med seboj še v posameznih panogah lahke atletike. Tekmovali so med seboj posamezni krožki za pokal »Slovenskega Gospodarja«. Pravila so bila sestavljena tako, da je moral vsak krožek tekmovali v vseh predpisanih panogah, v vsaki v dvema fantoma. Vsak fant iz krožka pa je smel tekmovali v največ štirih panogah. S tem smo dosegli, da je krožek lahko postavil v vsaki panogi druga dva fanta, na drugi strani pa, da je lahko tekmoval tudi krožek, ki ima manj fantov, zato pa tembolj vztrajnih. Tekmovalo se je torej z največ desetimi in najmanj s štirimi tekmovalci.

Sodilo se je takole: Za tek 100 m: v 16 sek. 0 točk, v 11 sek. 100 točk, vsaka desetinka sek. 2 točki. — Za tek 1500 m: v 6 min. 0 točk, v 4 min. 20 sek. 100 točk, vsaka sekunda 1 točka. — Za skok v višino: za 1 m 0 točk, za 1.50 m 100 točk, vsak cm 2 točki. — Za skok v daljavo: za 3.50 m 0 točk, za 5.50 m 100 točk, vsak cm pol točke. — Za suvanje krogle: za 5 m 0 točk, za 10 m 100 točk, vsak cm 0.20 točke.

Krožek, ki je v vseh petih panogah skupaj dosegel največ točk, si je priboril za eno leto »pokal Slovenskega Gospodarja«. Pokal je krasen srebrn in pozlačen kelih. Ako si krožek pribori še dve leti zaporedoma, potem mu ostane trajna last. Ako pa zmaga drugo leto drugi krožek, tretje leto zopet ta, četrto zopet drugi itd., potem se borijo krožki med seboj toliko let, dokler nima en krožek pet zmag v presledkih. Torej tri zmage zaporedoma, ali pa pet v presledkih, potem ostane darilo last krožka. Za leto si je priboril pokal krožek Sv. Tomaž pri Ormožu. Upamo, da se bodo prihodnje leto potrudili drugi krožki, da mu ga iztrgajo iz rok, Sv. Tomaž pa se bo tudi potrudil, da zmaga še drugič in tretjič in s tem obdrži najlepše darilo »Slovenskega Gospodarja«.

Prinašamo pregled doseženih rezultatov in točk posameznih fantov in krožkov:

Tek 100 m: Krožek Sv. Tomaž pri Ormožu: Hebar, 15.03 sek., 2 točki; Marin 15.08, 4 točke. Sv. Peter pri Mariboru: Krajnc 15, 20 točk; Gornik 14.06, 28 točk. Sv. Benedikt: Kurbus 15.06, 8 točk; Perko 15.06, 8 točk. Sv. Jurij ob Ščavnici: Domanjko 15.03, 14 točk; Rantaša 0 0. Sv. Jakob: Brus 0 0; Žel II 14, 40. Sv. Trojica: Minih 15.04, 12 točk; Lešnik 15.09, 2 točki.

Skok v višino. Sv. Tomaž pri Ormožu: Krajnc 1.25, 50 točk; Meško 1.35 m, 70 točk. Sv. Peter pri Mariboru: Škamlec 1.30, 60 točk; Verlič 1.15, 30 točk. Sv. Benedikt: Žižek 1.40, 80 točk; Zemlič 1.15, 30 točk. Sv. Jurij ob Šč.: Vinarnik 1.15, 50 točk; Suhač 1.15, 30 točk. Sv. Jakob: Belna 1, 0 točk; Žel I 1.30, 60 točk. Sv. Trojica: Polič 1.15, 30; Minih 1.05, 10 točk.

Met krogle. Sv. Tomaž pri Ormožu: Meško 8.32, 66.40 točk; Hebar 7.14, 42.80 točk. Sv. Peter pri Mariboru: Krajnc 6.01, 20.20 točk; Škamlec 7.18, 43.60 točk. Sv. Benedikt: Žižek 8.04, 60.80 točk; Rajšp 7.08, 41.60. Sv. Jurij ob Ščavnici: Čuš 7.11, 42.20; Vinarnik 6.65, 33 točk. Sv. Jakob: Žel I 6.07, 21.40; Belna 5.67, 13.40 točk. Sv. Trojica: Polič 6.26, 25.20 točk; Šuta 6.22, 24.40.

Skok v daljavo. Sv. Tomaž pri Ormožu: Meško 4.48 m, 49 točk; Hebar 4 m, 25 točk. Sv. Peter pri Mariboru: Krajnc 3.55 m, 2.50 točk; Škamlec 4.18 m, 34 točk. Sv. Benedikt: Žižek 3.95 m, 22.50 točk; Perko 3.63 m, 6.50 točk. Sv. Jurij ob Ščavnici: Rantaša 4.58 m, 54 točk; Domanjko



4.26 m, 38 točk. Sv. Jakob: Žel I 4.12 m, 31 točk; Žel II 3.86 m, 18 točk. Sv. Trojica: Polič 3.45 m, 0 točk; Erko 3.28 m, 0 točk.

Tek 1500 m. Sv. Tomaž pri Ormožu: Meško 5 minut 25 sekund, 35 točk; Marin 5.57, 23 točk. Sv. Peter pri Mariboru: Škamlec 5.12, 48 točk; Verlič 5.24, 36 točk. Sv. Benedikt: Žižek 5.21, 39 točk. Sv. Jurij ob Ščavnici: Domanjko 0 0; Suhač 5.40, 20 točk. Sv. Jakob: Žel I 0 0; Žel II 5.41, 19 točk. Sv. Trojica: Polič 5.30, 30 točk; Šuta 5.40, 20 točk.

Skupaj točk: Sv. Tomaž pri Ormožu 367.60, Sv. Peter pri Mariboru 322.30, Sv. Benedikt 296.40, Sv. Jurij ob Šč. 281.20, Sv. Jakob 203.80, Sv. Trojica 153.60.

Rezultati so za prvo lahkoatletsko tekmovanje med štajersko kmetsko mladino prav zadovoljivi. Prihodnje leto pa bomo naredili tako tekmovanje v širšem obsegu, kar letos ni bilo mogoče radi zmučenosti in sodelovanja pri štafetnem teku.

**Fant in kmetsko knjigovodstvo.** Danes, ko bije kmet pa tudi drugi stanovi boj za obstanek na svoji lastni grudi, naj bi bilo knjigovodstvo tisto, ki bi mu pomagalo v tem boju izvojevati zmago obstanka. Saj če pogledamo malo v družabno življenje raznih tovarniških podjetij, delniških družb, zadrug in društev, kaj opazimo tam? Vse povsod najbolj natančno in konsekvantno vodeno knjigovodstvo, kajti brez knjigovodstva bi vse te družabne ustanove že davno propadle. V sedanjem času postaja vodstvo gospodarstva vedno težja stvar; s tem se pa tudi kaže vedno večja potreba, da se začne voditi knjigovodstvo. Zatorej kmet, ki bo hotel napredovati, bo moral pač brezdvomno začeti s knjigovodstvom. V vsakem oziru bi bilo torej potrebno, da bi se kmet te prekornostne panoge bolj oprijel in naj bi ne bil optimist, ampak knjigovodstvo naj bi bilo duša vsakega gospodarstva. Če vzamemo knjigovodstvo iz praktičnega stališča, vidimo, da ga uči gospodariti ter delati poskuse v raznih panogah kmetijstva in tako iskati vir novih dohodkov na kmetiji, pa tudi prilagojevati svoj kmetski obrat razmeram časa. Večletni zapisniki nam daje smernice, kako izboljševati kmetijo, dajo nam tudi podatke za razna gospodarska vprašanja, pa tudi točen pregled lastnega premoženja. Knjigovodstvo nam tudi varuje inventar pred zgubo ter naš vodi h gotovi stalnosti, redu, pa tudi štedljivosti materijala in denarja. Torej iz vsega današnjega stanja razvidimo, da bo kmet v bodoče prisiljen voditi knjigovodstvo in začeti vedno bolj trgovsko računati ter obračati gospodarstvo v smer prave rentabilnosti. Začeti se bo morala neka preorganizacija sodobnih kmetijskih obratov, pri vsaki preorganizaciji pa igra glavno vlogo knjigovodstvo, kajti le ono nam mora izkazati pravi zaključek dela: zgubo ali dobiček. Knjigovodstvo pa mora biti tudi natančno, da ne zgubimo pregleda ter si ga moramo prilagoditi potrebi obrata. Knjigovodstvo postaja v bodočem važen predmet vsakega kmetskega gospodarstva, na katerega moramo računati. Zatorej smo poklicani pač mi fantje, da se bomo v knjigovodstvu dobro podkovali. Fantje, na delo za pravi napredek našega kmetijstva, kajti naša je bodočnost in naše je delo v bodočnosti! Bog živi! — Šprager, Videž pri Slov. Bistrici.

**Šentpeterski fantje,** včlanjeni v prosvetnem društvu »Skala«, št. Peter pri Mariboru, smo na pristrčen način proslavili v nedeljo dne 18. septembra 70letnico Slomškove smrti. Zaigrali smo na prostem in sicer na vrtu pri Sandeju dr. Česnikovo »Pogodbo«. Igralci so se lotili svojega posla z vnemo in požrtvovalnostjo, tako da so bili tudi toplega priznanja deležni od strani mnogoštevilnega občinstva. Uvodoma in med odmori je zapel dijaški pevski zbor iz Maribora celo vrsto umetnih in narodnih pesmi ter žel oblo priznanja. Šentpeterski fantje nismo kar tako! — Šentpeterski fant.

**Sv. Jakob v Slov. goricah.** Novo, sveže življenje je zavelo v zadnjem času med šentjakobsko mladino. Ustanovili smo si fantovski odsek, h kateremu je pristopilo lepo število vrlih fantov. V nedeljo dne 21. avgusta smo imeli prvi sestanek, katerega se je udeležil tudi okrožni tajnik Geratič, ki nam je obrazložil, kako naj delamo v novo ustanovljenem fantovskem odseku. Štirinajst dni pozneje smo zopet imeli sestanek, na katerem so nam predavali vlč. g. župnik, ki se živo zanimajo za naše fantovsko gibanje.

Akoravno smo še takorekoč v povojih, vendar smo se v prav častnem številu udeležili fantovskega tabora pri Sv. Urbanu nad Mariborom. Zelo nas je podžgal štafetni tek na Slomškov grob, katerega se je udeležilo 12 članov. Celotekmovali smo na podveznih tekmah dne 11. septembra. Akoravno smo začetniki, smo dosegli za naše razmere še dosti častno mesto. Prav dobro se je odrezal br. Janko Žel, ki ima prvo mesto v teku na 200 m. Ti prvi uspehi se nam dali dovolj pobude za naše nadalnje delo. Ne bomo odnehali prej, dokler ne bo vsa poštena šentjakobska mladina v vrstah onih, ki imajo na svojem praporu zapisano: »Vedno zvesti Bogu, narodu in krščanskim načelom!« — o.—

**Sv. Marjeta niže Ptuja.** Fantje, ki smo včlanjeni v domačem prosvetnem društvu, se živahno gibljemo. Nikar ne mislite, da smo zaspani, če se le poredko oglašamo v »Našem domu«. 32 nas je, ki skupaj delamo in orjemo na prosvetnih ledinah. Na mesečnih sestankih si širimo obzorje. Podjetnosti nam tudi ne manjka. Zadnjikrat smo se z domačini-dijaki celo poizkusili v »žogobrcu«. Za kolesarstvo smo vedno navdušeni. Pa tudi s plavanjem po Dravi in preko Drave imamo dovolj prilike, da se v tem zdravem povodnem gibanju imenitno vežbamo. Za letošnjo zimo se že sedaj pripravljamo z veliko vnemo. Če so pohorski fantje takšni veščaki in mojstri v smukariji, zakaj bi neki mi morali zaostajati. Bog vas živi, fantje od drugod, pa kaj pošte nam dajte po »Našem domu«. — Smarješki fant.

**O razdolžitvi kmetov.** O tem se je že toliko pisalo, kot še menda dozdej o nobenem drugem, pa tudi na raznih anketah in zborovanjih se je razpravljalo o njem več kot dovolj. Da pri tem dnevno časopise ne ostaja brezbrizno, o tem pa tako ni potreba še posebej povdarjati. Zato tudi po mojih mislih ne bo napak, če še »Naš dom« spregovori o tem par besed. Že par let sem je zavlada na vseh svetovnih tržiščih preobilica raznega blaga, pred vsemi pa preobilica (nadprodukcija) poljedelskih produktov. Vsem nam je pa znano, da čim večja je ponudba, tem manjše je povpraševanje po tistem predmetu in tem nižje cene potem zaznamuje. Tako je bilo tudi tu. Cene vsem kmetovalčevim predmetom so nevdržno padale in končno je prišlo do tega, da blago celo v denar ni šlo, in tako je ostal kmet čisto brez denarja, a njegovo blago brez vrednosti. Tako je prišlo, da je gospodarjem začelo primanjkovati gonilne sile, to je denarja v njegovem gospodarskem obratu, a na drugi strani pa iste dajatve, kot poprej in kmetje so bili primorani, da so si začeli denar izposojevati. Seveda se je to zgodilo le v najskrajnejšem slučaju, saj vemo, da si naš kmet denar le bolj nerad izposodi. K temu ga mora privedi že velika sila, n. pr. kakšna nesreča ali kaj sličnega. To bi bili ene vrste dolžniki. Sedaj imamo pa še neko drugo vrsto, ki pa se močno razločuje od prvih. To so pa dolžniki, ki so zabredli v svoje dolgove popolnoma po svoji krivdi po pijančevanju in zapravljanju. Potem imamo pa še eno vrsto kmetovalcev, kateri so pri ljudeh znani kot »štedljivci«, ker pač varčujejo, kjer se da, in kateri so največji založniki naših hranilnic. Sedaj so se pa našle nekatere prav brihtne glavice, za katere bi jih smeli vsi zavidati, s prav krasnimi idejami, kako odpomoči dolžnim kmetom. Rekli so kar na kratko, da »tisti, ki denar hranijo po raznih hranilnicah in bankah, istega nič ne potrebujejo in mi ga bomo tem vzeli, a z njimi poplačali dolgove drugim kmetom, ki so dolžni«. Seveda bi ta načrt z veseljem pozdravili vsi tisti lahkomišelneži in zapravljalci, kateri so zabredli v dolgove po svoji malopridnosti, a sedaj bi se istih otresli na tako lahek način. Tu se pa nam začne nehoti vsiljevati vprašanje, ali bi to bilo pravično, ko bi do tega res kdaj prišlo! Nikakor bi to ne bilo pravično. To bi se reklo, ljudem težko privarčevani, skoro od ust pritržani denar krasti iz njihovega lastnega žepa. Ali bi to bilo pravično, da bi eden, kateri se muči celo življenje, si vsaj malo prihrani, kar tako naenkrat prišel ob svoj denar, dočim bi drugi, kateri nima o štedenju niti malo pojma, užival njegove sadove?! Če bi se tako zgodilo, bi se to reklo pri ljudeh kar naravnost ubijati smisel za varčevanje. Čemu so nam potem, oziroma bi nam bile razne banke in hranilnice, kajti ljudje bodo denar, kolikor ga bodo imeli, rajši shranjevali doma po srednjeveškem načinu v loncih in slamnicah. Pri dolžnikih je treba predvsem ugotoviti vzrok njegove zadolžitve. Še le potem, ko se vidi, da



svojih dolgov ni sam kriv, torej da ni kakšen lahkomišeln zapravljivec in pijanec, šele potem se mu naj dovoli kakšen kredit, in to ne odtegljaj hranilnih vlog drugim, ampak v podobi brezobrestnega posojila, ali vsaj nizkoobrestnega in dolgoročnega posojila. To bi po mojem mnenju več zagleglo, kot vse podpore, kajti kdor je človek na svojem mestu, kdor je pravi gospodar, ta bo tako skušal na vse načine zlesti iz svojih dolgov, kdor pa je lahkomišeln, temu pa tako vse skupaj nič ne pomaga. Seveda bi bilo treba predvsem poskrbeti za dober trg pridelkom kmetovalca, kajti če se bo dobro godilo kmetu, ki je steber države, se bo dobro godilo tudi drugim, saj dobro vemo, da so vsi sloji odvisni od njega. Kako dobiti denar na kakšen bolj moder način, kot je odtegljaj hranilnih vlog, pa bodi bodoča naloga vseh konferenc in anket, in smo lahko prepričani, da bodo iste rodile hvaležnejši uspeh. — Fant iz Kamnice.

# Slovensko dekle

Lojzka Horvatičeva:

## Podoba mladosti.

Sestra, ali si kdaj pomislila, kaj se pravi biti mlad, samo enkrat mlad?! Ali si se ob tej misli zavedala svoje svete naloge in dolžnosti, ki Ti jo nalaga nikoli se povračujoča mladost?!

Samo enkrat v življenju Ti je na razpolago oni veliki in resni čas, ko si sama izbiraš usodo, ko sama staviš temelj svoji življenjski sreči . . . In vendar sva včasih tako malomarni, predani lahkomišljeni mladostni svobodi, ko naju še čaka toliko dela!

Koliko še samo manjka, da bova spoznali samo sebe! Ako hočeva biti nekoč graditeljici trajnih vrednot, gledati v duše svojih bratov in sester — morava najprej videti v svojo . . . Joj, koliko sebičnih misli bova našli! Koliko nerednih želja in obsojanj . . . Tako nam je ta nezbranost in vsakdanost lastna, da se je niti ne zavedamo! In vendar, ko bi posvetil v nas žarek zbranosti, bi videle, kaka tema zastira naše oči, kako so gluha naša ušesa in naša srca prazna . . .

Koliko več ognja in živega življenja bi morala imeti naša mladost! Koliko več iskrenosti, dobrote in otroške priprostosti bi morale razodevati naše besede! Koliko več prosečih rok bi morale razumeti . . . Koliko več žalostnih in objokanih oči razveseliti! S koliko večjo toploto in ljubeznijo bi se morale okleniti svoje okolice! Pa gremo preko vsega tega, kakor gre tujec preko naše zemlje in ne vidi njenega veličastva in lepote!

Sestre, me pa smo mlade! Me se hočemo ustaviti ob tem, kar je našega, kar čaka našega umevanja in naših rok . . . Proč mora brezbriznost in vse, kar se nam je stavilo na pot, da nismo videle svojega vzvišenega življenjskega cilja in njegovih svetih nalog! Proč mora brezbriznost in malomarnost in njeno mesto mora zavzeti sestriška čuječnost in dobrot!

Da pa bova svojemu poznejšemu življenju in dejstvanju zgradili temelj močan in zdrav, morava svojo mladost preživeti v Bogu! Le globoko v lepoto zasidrana mladost more biti sveta in neomadeževana!

V tej lepoti boš spoznala sebe — dolžnosti, ki Te vežejo s Tvojim poklicem, radost in bol Tvoje okolice — iz te lepote boš pila razsvetljenje, moč in blagoslov . . .

Sestra, daj, stopi za trenutek v samoto in prislunhi tajnstenemu in neskončno sladkemu klicu, ki se dviga iz vsake ženske duše in teži za sproščanjem velikih in nepremagljivih sil, ki jih je Bog položil v žensko dušo . . .

Ko je Bog ustvaril ženo, je ustvaril posebljeno dobroto in ljubezen. Vse velike darove je položil v njene roke in jih s tem nekako mazilil, da blagoslavlja in osrečujejo . . .

Zato glejmo, da bomo vredne nositeljice iz božjih rok nam izročeni zakladom, da bodo v svečeniški službi žene

naše duše lepe in čiste, vredne oznanjevalke miru in ljubezni . . . Kajti le s posvetitvijo in poglobitvijo lastne duše bova zamogli izvrševati nesebično in požrtvovalno dela trajnih vrednot . . .

Ko se bova oprostili mehkužnosti in iskanju lastnega jaza — tedaj šele dospeva na prvo stopnjo one lestve, ki vodi človeka k odpovedi do lastnega ugodja in mu je veselje in sreča v tem, da umeva druge . . .

Sestra, Tvoj poklic je: živeti v dušah trpečnih, jih s svojo nesebično dobroto in ljubeznijo prikleniti nase in jih oblikovati v božje podobe . . .

Razumeš sedaj svoje poslanstvo? Mladostni ogenj, ki ga nosiš v svojih prsih in mu nisi vedela izvora . . . Razumeš sedaj neodoljivi ogenj hrepenenja po daritvi? . . .

Sestra, če razumeš, ne upiraj se! Z veseljem in umevanjem objemi z ognjem svoje mladosti delo, po katerem boš doprinesla posamezniku in narodu luč odrešenja . . .

**Slovenska dekleta Slomšku.** »Vse drugo lahko izgubiš, le tega, kar znaš in dobrega veš, ti ne sme nihče odvzeti.« Prelepe in velepomembne besede, ki so nam ostale v spomin na največjega slovenskega vzgojitelja Slomška. Zapisane so v knjigo »Zlatih resnic« nam v pouk. Živo se je zavedal, da nas more osrečiti, kar res znamo in dobrega vemo. Koliko vzvišenih misli je vpletel v dekliške pesmice. Iz vseh se zrcali velika ljubezen do krščanske vzgoje deklištva. Njegova vzgojna načela so se uveljavljala vselej, kajti podlag je bila vera vsemu. Ne dajmo si torej odvzeti nikdar dedščine slovenskega naroda, kakor tudi ne naukov njegovih, ki so bili in so pot k Resnici. Ob 70letnici njegove smrti združimo se slovenska dekleta k eni misli v eni ideji: biti vzgojiteljice vernega slovenskega naroda in vredne potomke največjega vzgojitelja Slomška. — S. B. iz Selnice ob Dravi.

## Po duhu bratje Vsepošod

**50letnica Kolumbovih vitezov.** Znana je ameriška organizacija Kolumbovih vitezov, ki obhaja letos 50letnico svojega obstoja. Kakor znano, je cilj te ameriške organizacije, pospeševati med svojim članstvom krščansko ljubezen in katoliško vero. Ta organizacija šteje okoli 600.000 članov, ki delujejo v 2500 odsekih, in je razširjena v Zedinjenih državah, Kanadi in Mehiki. Veliki mojster Kolumbovih vitezov je sedaj Martin H. Carmody. Organizacija Kolumbovih vitezov se je ustanovila na pobudo župnika p. Mihaela Mac Gioneya iz Newhavna. Kolumbovi vitezi posvečajo svojo brigo in pažnjo izključno katolicizmu in krščanski dobroti.



**Neznani strupi.** Ni še dolgo tega, kar smo brali v časopisih, da so našli v južni Afriki na rastlino, ki ima tako strupene korenine, da zadostuje za smrt, če človek korenino le poduha. To poročilo je mogoče nekaj pretirano, a vendar pa je mogoče, da so odkrili nov, nam doslej še neznan strup. Mi poznamo sicer nekaj stotin različnih strupov, ne pa še vseh, zlasti ne rastlinskih. Bolj znanih strupov je le okoli 40 in teh se poslužujejo večinoma tudi zločinci ali pa samomorilci, drugi pa praktično sploh ne pridejo v poštev. Zdravnik dr. Grezhoff, ki proučuje strupe že dolgo let, trdi, da raste na svetu še mnogo rastlin, o katerih kemični sestavi ničesar ne vemo. Pri svojih preiskavah je ta učenjak ugotovil, da je listje trave, ki raste na »pampik« južne Amerike, izredno strupeno, ker ima v sebi cijankal. V enem samem listu je toliko strupa, da vrabca umori. Zelo strupen je tudi krompir; gomolji so užitni, seme pa je



strupeno. Tudi rastlina »kazava« hrani s svojimi koreninami milijone Indijancev, sok te rastline pa je tako strupen, da že 35 kapljic tega soka usmrti v petih minutah krepkega moža. Če pa ta sok zavre, je zdravilen. V južni Ameriki raste tudi rastlina »majkoa«; od te rastline dobivamo strup, ki je mnogo učinkovitejši kot opij. Pri nas je ta strup malo znan, zato pa ga dobro poznajo domačini. Rastlina »Asclepia Giganter«, ki raste v Avstraliji, pa že z eno samo kapljico svojega soka človeka oslepi. Na Novi Zelandiji pa raste »Anga-onga«, ki ima na spodnji strani peres strupene dlačice. Psi, ki tečejo skozi goste šope te rastline, poginejo v 12 urah. Prav tako vemo tudi prav malo ali nič o strupih, s katerimi zastrupljajo divjaki svoje puščice.

## Za Hšalo in za res

### Zgodba o zmaju na Donački gori.

Ne vem, ali je to resnica ali ne, pravljica bo za gotovo! Čul pa sem jo od stare brbljave romarice, ki ima takih zgodb na klaftre.

Stvar pa je taka! Še sedaj baje zeva na Donački gori globoka jama. Nekoč, tega je že dolgo, je prežal v njej sedmoglavni zmaj ali lintver. Bil je neki tako strašen, da bi si na goro niti največji junak ne upal, če ne bi rasel ravno iz te rupe prekrasen rožmarin. Ta rožmarin je bil lintverjeva vaba. Vsakdo, ki se je nameril dehtečo zel utrgati, je umrl nesrečno v zmajevem žrelu. Nekoč pa pride sv. Donat, da napravi temu konec. Bil je bojda sin moža in žene, ki sta se edina otela požrešneža. Gre in pride! S svojo popotno gorjačo mahne gnusobo po srednji glavi, da zver pri priči iztegne. V jami pa se je nastanil in živel borno življenje sv. Donat. Trudno in mračno čelo mu je jasnili rajski vonj rožmarina, ki raste še danes, le najti ga je težko.

**Grbavec.** Vprašali so grbavega človeka: »Kaj bi hotel rajši, da bi bil tvoj hrbet raven ali da bi bil hrbet drugih ljudi kriv kakor je tvoj?« Grbavec je odvrnil: »Rajši bi hotel, da bi bil hrbet drugih ljudi kriv, zato da bi jih jaz mogel gledati z ravno takim pogledom kakor oni sedaj mene motrijo.«

#### Spremenitev.

(France Središče.)

M E T K A

Sestavi iz vžigalic gornje ime, nato predeni iste vžigalice tako, da dobiš ime moža te žene. Obe imeni imata enako število črk in le črko e skupno, ki se pri moškem imenu preseli na četrto mesto.

#### Šifrirana brzojavka.

(Lovre.)

(oilš c k o h cdv dlombvngv = III) —  
— (bhjujsbkuf žb = I) — (p cu fso kp = II) = ?

#### Urejevalnica.

(Savinjčan.)

$$\frac{1}{12} + \frac{2+15}{1} + \frac{3}{18} + \frac{4}{21} + \frac{5+9}{6} + \frac{6+12}{15} + \frac{8}{17} + \frac{7}{6} + \frac{10}{4} + \frac{14}{8} + \frac{11+13}{6} + \frac{16}{19} + \frac{17}{10} = ?$$

#### Posetnici:

I.  
Titl. Julij.)

II.  
(France Č.)

Jan. E. Rutnik  
Št. Vid.

M. I. Pečovnik  
Kopsko

Kaj sta moža po poklicu?

#### Mreža.

(France Č.)

Do	na	je	et	om
vi	in	bra	an	an
ved	ne	et	so	on
mís	vo	en	ob	mil.

#### Skrit pregovor.

(Nace Č.)

K zmiraj možko grabi L  
= X.

Rešitev je treba poslati do 15. oktobra.

#### Rešitev ugank v septemberski številka:

1. Lestev: Kdor išče modrost jo najde.
  2. Križ: Slomšek.
  3. Besednica: Bratje Slovenci smo, svobodo ljubimo — z nami je Bog.
  4. Dopolnilna uganka: Naročaj, čitaj in razširjaj dobre časopise!
- Posetnici: Silvin Sardenko. — Kovaški pomočnik.
6. Skrit pregovor: Previdnost nikjer ne škoduje.

**Prav so rešili:** »Ugankarski klub pri Sv. Antonu v Slov. goricah: Joško Horvat, Nace Čeh, Franjo Soko, Pe-po Paluc, V. Mohorič, vsi od Sv. Antona v Slov. goricah; Slavko Žličar, Ponikva; Tittl Julij, Sv. Venčesl; Pavel Jankovič, Studenc 23, p. Devica Marija v Polju; Črnc F., dijak, Maribor; Joško Zupanc, Griže; Ela Cencelj, Tremmerje; Joško Novak, Banovci, p. Križevci pri Ljutomeru; Josip Makoter, Cezanjevci pri Ljutomeru; Marija Vranič, Prekopa, p. Vransko.

**Izžrebana sta bila:** Joško Makoter, Cezanjevci, p. Ljutomer, in Tittl Julij, Sv. Venčesl, p. Slov. Bistrica, ter dobita po eno knjigo »Planinski kralj«.

**Ugankarjem:** Kakor vidite, sem držal besedo, ki sem jo dal zadnjič. Na razpolago sta zopet dve nagradi, akoravno z številom rešilcev nisem povsem zadovoljen. Dzdaj so ugankarji pošiljali »ultimatume« meni, tokrat pa jaz pošiljam »ultimatum« in sicer prav resno, vam ugankarjem: 1. Število rešilcev se mora podvojiti, naš ugankarski kotichek mora biti zmiraj poln. 2. Vsak ugankar mora pridobiti še enega novega, in 3. Vsak se mora potruditi, da reši vse uganke. Ste me razumeli? Če ne, je vojska gotova . . . — Nace iz Sv. Antona pozdravlja zarotnike tam za zelenim Pohorjem in jih vabi na junaški mejdan. — Kaj pa Savinjčani? Vas je vzela »griza«, da Vas ni nič na svetlo? Oglasite se kmalu! — Slavko iz Ponikve pozdravlja vse ugankarje! — Vsem skupaj Bog živi, kliče ugankarski stric z dolgo brado.

**Vse dopise je pošiljati izključno na uredništvo »Našega doma« v Mariboru, Koroška cesta 5, ker za objave dopisov, ki se pošiljajo na kakšen privatni naslov, ne moremo jamčiti**